

Twee families – J.J. Cremer

‘Nancy, Nancy, wat doe je daar? Weet je niet meer wat ik zoo dikwijls gezegd heb; weet je niet, dat ik het lezen van zotte romans en al dat ijdel gesnor ten hoogste afkeur? Wat is dat nu weer voor een werk? Zeker...’

‘1812. van Rellstab, lieve pa;’ viel Nancy haar vader in de rede: ‘Louis Merdal heeft het me ter lezing aanbevolen. ‘t Is een geschiedkundig werk, tijdens Napoleon's strijd tegen Rusland.’

‘Tegen Rusland! Wel dat is verregaand!’ riep de vader toornig: ‘Moet je daar nog van lezen! Geloof je dan je vader niet meer? Heb ik dan niet met mijn eigen oogen alles gezien wat daar is voorgevallen, en alles meegemaakt tot in Moskou toe; heb ik daar niet honderd malen van verteld: van het uitmarcheeren af, tot aan de retraits toe! Laat zien dat vod, en schaam je wat.’

‘Maar papa....!’ zei Nancy, terwijl ze het boek gaf: ‘ik dacht....’

‘Zwijg zeg ik je!’ hernam de vader: ‘Bij insubordinatie ken je 't arrest. - Ha!’ vervolgde hij, het boek even inziende: ‘daar hebben wij de leugens al: Bianka! - wie heeft er ooit van een Bianka in de Fransche armee gehoord? En hier: Boreslow, da's ook al gelogen! - Weg er mee, dat voddentuig behoort niet in de handen van eene kolonels dochter. Brei je kousen of zorg voor de fourrage, maar maak dat die miserable inkwartiering m'n huis uitkomt. Hoor je....’

Het gewicht der twee laatst gesprokene woordjes was Nancy al te goed bekend, om niet terstond het bedoelde boek terzij te leggen en zich, zonder verder een woord te spreken, naar de keuken te begeven.

Terwijl Nancy in de keuken een wakend oog over het middagmaal laat gaan, en de kolonel Reiger, maar half gemutst, naar den grooten vijver achter zijn woonhuis wandelt, om te zien of de eendeneieren al zijn uitgebreed, zullen wij onze lezers wat nader met vader en dochter bekend maken.

De kolonel Reiger was met zijn achttiende jaar als gewoon soldaat onder de vanen van den Franschen overheerscher Napoleon in dienst getreden. Uit minvermogene ouders geboren, en de jongste van acht kinderen zijnde, had de wetenschappelijke opleiding van den jongen Reiger veel te wenschen overgelaten. Reeds vroeg had hij zich echter bij zijn jeugdige makkers door een

[p. 11]

stouten aard onderscheiden, die, vereenigd met eerlijke goede beginselen, hem de liefde zijner speelnooten en later de achting zijner bevelhebbers waardig maakten.

In de veldslagen van Duitschland en Rusland was de dapperheid van den jongen krijgsman ruimschoots gebleken, zoodat hij, na de laagste graden te hebben doorloopen, tot tweemaal toe op het slagveld werd bevorderd. Na Bonaparte's val nam Reiger terstond de wapenen voor zijn vaderland op en verwierf zich nieuwe lauweren. Tijdens de onlusten met België onderscheidde hij zich weder, en werd eindelijk op zijn vijf en zestigste jaar als kolonel gepensionneerd, en koos zich, met zijne - uit een driejarigen echt overgebleven eenige dochter, het landelijk dorpje O. tot woonplaats uit.

Als krijgsman gewoon aan orde en tucht, was hij in de opvoeding zijner dochter niet van een gestrengheid vrij te pleiten, die de zachtaardige Nancy met kinderlijke onderwerping verdroeg.

Gestreng was de kolonel, gestreng in alles, en gestreng jegens allen, maar tevens waren zijn degelijke beginselen door het ruwe krijgsmansleven niet verloren gegaan. Neen, Reiger was gestreng, maar rechtvaardig; somwijlen driftig, maar overigens goedgehartig, en ofschoon hij zijne dochter geen opvoeding bezorgde die haar in hooge kringen zou kunnen doen schitteren, zoo had zij toch het noodige geleerd, 't welk haar in 't eenvoudig huiselijk leven te pas zou komen.

Bij den aanvang van ons verhaal was Nancy zestien jaren oud. Haar kopje was lief, ja zelfs mooi te noemen. Nancy was een brunette, had een rijzige gestalte en een stemmetje 't welk als voor den zang geboren scheen.

De wijze waarop wij met vader en dochter in het gehouden gesprek, hebben kennis gemaakt, heeft ons beiden van de minst gunstige zijde doen kennen: Nancy hoewel haar zulks verboden was, een roman lezend; den kolonel Reiger, grommend en uit zijn humeur. Wilt gij nu met beiden verzoend

worden, volg ons dan in de eetkamer, waar vader en dochter het eenvoudig doch goed bereide middagmaal nuttigen.

‘Zie zoo Nancy,’ zei de kolonel, toen het gebed was geëindigd: ‘nu heb je weer een prijsje verdiend; die gebakken paling ziet er overheerlijk uit; van waar heb je dien?’

‘Ik kocht ze dezen morgen van kromme Jaapje papa, hij had ze met den hengel gevangen. De stumpert wist er niet af te komen omdat het zootje voor het logement op den Berg te klein was.’

‘En omdat je wist dat papa ze gaarne eet, heb je ze gekocht? Goed zoo; maar zeg mij eens, waarom toon je met zulke zaken, dat je me graag genoeg doet, terwijl ik van morgen moest ondervinden, dat mijn verbod om romans te lezen je weinig ter harte gaat?’

‘Och beste papa,’ antwoordde Nancy blozend: ‘ik zei u al

[p. 12]

dat Louis Merdal mij de lezing zoo had aanbevolen. Toen ik onlangs op den Berg was, verhaalde ik hem hoe ú al die veldtochten, ook in Rusland, hebt bijgewoond; dat mij die altijd zoo veel belang inboezemen, en dat ik er nooit te veel van hooren kon. O! zei Louis daarop: dan kan ik je daar wel meer van laten lezen; en hij bood mij het boek aan dat u gezien hebt. Wél heb ik gezegd dat u op die soort van lectuur niet gesteld waart, maar Louis wist dit zoo behendig uit den weg te praten, dat ik er waarlijk geen zwaarigheid in zag om het boek mee te nemen en te lezen. Ik dacht.....’

‘Nee Nancy,’ viel de kolonel zijne dochter in de rede: ‘geen uitvluchten; je wist zeer goed, dat het verboden waar was, blijkens dat je het buiten mijn tegenwoordigheid zocht te lezen. Weet je waarom ik dat lezen van romans vooral voor jonge lieden zoo schadelijk acht, het is dat bedrieglijke, dat wegslepemde der voorstelling. Een meisje dat in de romanwereld te huis is, zal gewoonlijk een slechte huishoudster zijn. Ik heb,’ vervolgde Reiger, terwijl hij zich inmiddels de paling met salade goed liet smaken: ‘ik heb nooit, zoo ver ik mij herinner, zoo'n ding gelezen, maar 't is mij honderd maal verzekerd dat romans dweperige onnatuurlijke verhalen zijn. Men leest er beschrijvingen van menschen in, zoo schoon en zoo verheven als men ze in het dagelijksche leven zelden of liever nooit aantreft; dan leest men van booswichten en van schandalen die vooral jonge menschen niet moeten kennen; een en ander prikkelt de jeugdige verbeelding, zoodat men naar dat vreemde en onbekende begint te verlangen, zich met moeite in den eenvoudigen huiselijken kring kan voegen, en eindelijk geheel en al den lust verliest de plichten te vervullen die in de samenleving ieder voor zijn rekening heeft. Een voorbeeld Nancy: Heb je - om iets te noemen - zoeven van een prachtig feest en duizend lekkernijen gelezen, dan zal je het eenvoudige middagmaal niet zoo heerlijk smaken, als wanneer je in je gewone bezigheden met lust bent wérkzaam geweest.’

‘Maar lieve papa,’ hernam Nancy: ‘Louis zei ook, dat het een geschiedkundig werk, en dus geheel iets anders, ja zelfs nuttig was.’

‘Dat jonge heertje is een wijsneus;’ hernam de kolonel: ‘Wat, geschiedkundig! 't is mogelijk dat de geschiedenis er tusschen is gehakt, maar dat geeft een verwarden boel; althans in de campagne van Rusland heb ik, zoo als ik zei, nooit van een chef gehoord die Bianka heette.’

‘Maar lieve papa,’ hernam het meisje met moeite een glimlach onderdrukkend: ‘Bianka is de naam van een jonge dame die....’

‘Jonge dame of geen jonge dame!’ sprak de kolonel, die 't zij, hij gelijk had of niet, ongaarne door zijn kind werd tegengesproken

[p. 13]

‘ik heb er nooit van gehoord! In ieder geval is die Bianka een persoon der verbeelding, en als die in dat boek de hoofdrol speelt, dan zou je misschien nog op het denkbeeld komen, dat zij in de Russische campagne een der belangrijkste personen geweest is.’

‘Welnu ik beloof u stellig papa, dat ik zulk soort van boeken niet meer lezen zal;’ zei Nancy; en toen het middagmaal geëindigd was, en de kolonel verklaarde dat hij heerlijk gegeten had, noodigde hij zijne dochter tot een wandeling uit, waartoe het meisje gaarne bereid en weldra gereed was.

Louis Merdal, van wien Nancy reeds heeft gesproken, was de zoon van een bemiddeld rentenier,

die met zijn vrouw en kinderen des winters in de residentie woonde, doch veeltijds de zomermaanden in Gelderland kwam doorbrengen, en dit jaar het fraaie logement op den Berg te O. tot zijn verblijf had uitgekozen. De twee andere kinderen van den heer Merdal waren dochters. Het oudste der beide meisjes, dat twee jaren jonger dan Louis was, heette Mathilde, en was vijftien jaar oud, terwijl haar jongere zuster Elvire, dertien jaren telde.

Om onze lezers met het gezin van den Heer Merdal wat nader bekend te maken, zullen wij ons naar het plein voor het logement op den Berg begeven, en zien wat daar voorvalt.

Het is er bijzonder levendig. Tien fraaie rijpaarden, waarvan er eenigen sierlijk zijn opgetoomd, worden door bedienden heen en weer geleid. De heer Merdal is met twee dames en een heer, op den achtergrond in gesprek. De twee dames zijn in amazonekostuum; de eene is mevrouw Merdal, de andere hare vriendin en echtgenoot van den heer dien wij nog in het gezelschap opmerkten.

‘Waar of de jongelieden nu blijven?’ roept eindelijk de heer Merdal: ‘wij wachten al een groot kwartier. Black, ga eens naar binnen en roep den jongenheer en de dames.’

Black - een zwartje met kroeshaar en dikke lippen - maakt, met de handen op den grond steunend, een luchtsprong met de beenen, en zóo tweemaal buiteland, springt hij de stoep van het logement op, en verdwijnt. Na weinige minuten komt Black, die bijzonder vlug is, terug en zegt:

‘De jonkheer is nok aan zich te kleed, en die jonkjuftrouw Mathil' heeft nok ook zich niet klaar; en die jonkjuftrouw Elviertje niet vinden kan haar - ikke zeg maar zal, haar muts;’ en na deze woorden, waarbij hij zich over den kroeskop heeft gestreken, klieven zijn beenen nogmaals de lucht, en bevindt hij zich weldra weer bij de heen en weer stappende rijpaarden.

[p. 14]

‘Dat wachten is om razend te worden!’ herneemt Merdal: ‘Ik zal...’ doch juist nu hij naar binnen wil gaan om zijn kroost tot spoed aan te zetten, verschijnen Mathilde en Louis, mede in rijkostuum, en vraagt de vader: ‘Waar blijft Élvire?’

‘Zij kan haar hoed niet vinden;’ antwoordt Mathilde: ‘Wij hebben alles nagezocht.’

‘Wát, haar rijhoedje?’ roept eensklaps mama Merdal: ‘O! dat zal ik je wel zeggen: het ligt op de bank in den koepel; ik zag het er van morgen nog; zij heeft het er gisteren zeker laten liggen.’

‘Allons! Black!’ zegt Merdal gebiedend; en Black die alles hoort en ziet, vertoont ons weder de positie der tegenvoeters, heeft spoedig den koepel bereikt, en komt binnen weinige oogenblikken met de - ikke zeg maar zal muts - aanloopen.

Spoedig is het vermiste voorwerp aan Elvire gebracht, en komt zij eindelijk bij de wachtenden op het voorplein. De twee oudere en de beide jongere dames zetten zich nu, door de heeren geholpen, in den zadel. Merdal, zijn vriend en Louis stijgen daarna mede op. Twee bedienden in livrei doen desgelijks, en terwijl Casper, na bekomen instructie van zijn meester, op een hoorn blazende vooruit rijdt, en Frits de achterhoede blijft uitmaken, draaft het gezelschap, in snellen draf en met luchtigen kout, de breede laan van het hôtelplein door, en verdwijnt al spoedig uit onze oogen.

De kolonel Reiger had zijn wandeling met Nancy verder uitgestrekt dan zijn plan was geweest. Al pratende waren vader en dochter aan een uitspanning in het D.sche bosch gekomen, waar de kolonel besloot een glas bier te drinken.

Inmiddels was het avond geworden, en daar het bijzonder zacht en lief in de lucht was, namen onze vrienden vóór de herberg plaats.

‘Hoe kalm en heerlijk is het hier,’ zei Nancy eindelijk: ‘Ik kan u niet zeggen papa, hoe mij hier altijd dat schoone en trotsche der prachtige eiken treft. Men wordt hier waarlijk goed gestemd. Mij dunkt ieder mensch moet hier wel zijn kleinheid tegenover den machtigen Schepper gevoelen.’

‘Juist zoo m'n kind;’ antwoordde de kolonel: ‘nú heb je recht gesproken. Zie, ik kom nog even terug op 't geen mij dezen morgen wat driftig maakte; je weet wel, het lezen van romans. Nog eens, het deugt niet; maar, wil je lezen, lees dan veel en trouw in het schoone boek der natuur. Voel jij je nu klein, lieve Nancy, in vergelijking van den grooten Schepper aller dingen, dan heb je Hem in je hart vereerd, en het zal je aansporen om dien

[p. 15]

goeden Gever meer en meer lief te hebben; dat wil zeggen te leven naar de reine zuivere inspraak van je hart.'

'Die gedachte kwam zoeven ook bij mij op lieve papa;' hernam Nancy: 'En wat hebben wij dorpsmenschen toch veel voor bij de stedelingen, daar dat schoone boek der natuur zoo altijd voor ons open ligt.'

'Wel hen,' sprak de kolonel weder: 'die niet, zooals velen helaas! het boek voor zich zien opengeslagen, maar er nooit bepaald de oogen op vestigen; met andere woorden: die de schoone schepping niet alleen tot een oord hunner genietingen maken, maar ziende op hare schoonheid, door haar tot den eeuwigen grooten Schepper worden heengeleid.'

Niet lang na dit gesprek, terwijl het inmiddels al donkerder geworden was, klonk er eensklaps hoorngeschal in de verte.

'Wat mag dat wezen?' riep Nancy; maar weinige oogenblikken later vond zij het antwoord op hare vraag in hetgeen wij verder zullen verhalen.

In gestrekten galop kwam Casper, de bediende van den heer Merdal, die zooals wij zagen de voorrijder was, het plein voor de herberg opjagen. Casper deed nogmaals den hoorn schallen dat het bosch er van weergalmde; sprong toen van het paard; bond het aan een daarvoor bestemd hekwerk; nam fluks eenige papieren lichtballons uit een valiesje dat achter op zijn paard was bevestigd; ontstak de kaarsen die er in waren; hing de ballons met den meesten spoed aan de takken der boomen vóór de herberg, en was juist gereed toen het hem volgende gezelschap mede kwam aanrennen. Het was een vreemd schouwspel waarvan de kolonel en zijne dochter nu getuigen waren. De liefelijke schemering, vervangen door het lichtgeflikker der veelkleurige papieren ballons; de ernstige stilte, afgebroken door het rumoer der te paard gezetene heeren en dames; het gehinnik der dieren, het geblaf der honden die den stoet hadden gevolgd; het ontkurken van flesschen; het geklink der glazen - in een woord alles leverde zulk een contrast op met de statige rust van nog slechts weinige minuten geleden, dat de kolonel en zijne dochter sprakeloos bleven toezien, totdat Nancy eindelijk fluisterde: 't Zijn de Merdals, maar zij herkennen ons niet.'

'Des te beter,' sprak de kolonel: 'je weet wel dat ik niets op hun kennis gesteld ben, en ofschoon wij door een toeval met hen bekend zijn geworden, zoo is het mij lief indien zij ons maar stil met rust laten, want die levenswijze bevalt me niet.'

'Loop naar den d.....!' riep nu eensklaps de heer Merdal, zoodat de kolonel en zijn dochter verschrikt opzagen: 'Wien meen je wel, ellendige kerel, dat je voor hebt! Denk je dat ik dat schrale wrange vocht voor wijn wil slurpen? Geef anderen wijn, of je krijgt geen cent, en je ziet me niet meer terug.'

[p. 16]

De waard keek bedremmeld vóór zich, doch dewijl zijn gast nog eenige vloeken uitstiet, ging hij zijn woonhuis binnen, en kwam al spoedig met een paar flesschen beteren wijn terug.

De wijn, die door den heer Merdal, schraal zuur vocht was genoemd, werd nu, - voor zoo verre de glazen er nog mee gevuld waren, op den grond uitgegoten, en ofschoon de kolonel meermalen bij Stuijjer, zoo heette de waard, met veel smaak een glas van dat soort gedronken had, zoo moest hij thans zien dat het roekeloos werd vermorst, en hoorde hij nog de jongste der dames te paard aanmerken: dat papa gelijk had, want dat die wijn 'beroerd zuur was.'

Beroerd! is dat een woord dat past in den mond van een jong meisje! - dacht Nancy: ik had zoo iets van de kleine bevallige Elvire niet verwacht.

De nieuwgeschonken wijn werd, hoewel niet best, althans iets beter gekeurd. Er werd opnieuw geklonken en gedronken, terwijl de kolonel die met zijne dochter op den achtergrond in het duistere zat, gelukkig niet werd opgemerkt.

Nog geruimen tijd duurde de luidruchtigheid op het plein bij de herberg voort, totdat eindelijk de heer Merdal een teeken gaf, waarop de lichtballons werden afgenomen; de verdere toebereidselen voor het vertrek gemaakt werden; Casper opnieuw den hoorn deed schallen, en met een kleine lantaarn, - zooals de heeren er elk eene hadden - op de borst bevestigd, in den zadel sprong, weder vooruit reed, en ook weder door den stoet werd gevolgd.

Het hoefgekletter verloor zich langzamerhand in de verte. Het landschap werd rustig en stil als te voren; de maan verrees met zachten glans; de kolonel betaalde zijn vertering, en keerde met Nancy huiswaarts, en - dacht onder 't voortgaan: Arme kinderen wier ouders niets hoogers en beters kennen dan weelde en genot, en hen met zich voeren in een stroom van genietingen, welke genoegens slechts voorbijgaand en nimmer bevredigend zijn!

Acht jaren zijn er voorbijgegaan. Veel is er in dien betrekkelijk korten tijd gebeurd. De kolonel Reiger woont niet meer op zijn klein doch lief landgoed te O. Hij woont in de hoofdstad. Hoe! - heeft hij die schoone oorden waarin hij zoo veel behagen schepte, kunnen verlaten om er het stadsleven voor te ruilen? Ja; en zelfs zijn Nancy heeft de vrije natuur waarin zij zoo gelukkig was, voor het stadsleven gaarne prijs gegeven. Waarom? - Omdat Nancy sedert twee jaren is gehuwd met een man dien ze als braaf en goed leerde kennen, die niets vuriger wenschte dan het lieve

[p. 17]

meisje zijn gade te noemen, en dien ze thans innig als haar dierbaren echtvriend bemint. De oude kolonel wilde liever van de schoone oorden dan van zijn kind scheiden, en daarom woont hij bij zijn schoonzoon en dochter in de Amstelstad.

Nancy's echtvriend heet Volbrecht en is een welgesteld dokter.

Acht jaren zijn er verlopen.

De heer en mevrouw Merdal reizen des zomers niet meer naar schoone streken om er op hunne wijze te genieten. Vijf jaren geleden, in een naburig land voor eenigen tijd verblijf houdende, werden zij kort na elkander door een heerschende ziekte aangetast, die hen ten grave sleepte. De drie weezen jammerden en klaagden, maar droogden ook spoedig hunne tranen, en vergaten weldra de ouders, die..... hun toch zoo veel genoegens hadden verschaft.

De voogden der minderjarigen besloten, Louis, die toen reeds twintig jaar oud was, maar behalve in romans slechts weinig gestudeerd had, op het kantoor van een hunner te plaatsen, opdat de jongen nog eenmaal een nuttig lid der maatschappij zou worden, terwijl één der voogden, de toen achttienjarige Mathilde, en de ander de zestienjarige Elvire tot zich nam.

Het vermogen dat de heer Merdal had nagelaten, bleek den voogden veel kleiner te zijn dan zij, te rekenen naar de onbepaalde levenswijze van den overledene, verwacht hadden.

Louis scheen geheel ongeschikt voor zijn werk. Het lezen van romans was en bleef schier het eenige wat hij, - zelfs aan den lessenaar - verrichtte, en wanneer hij vrij was, dan zocht hij vermaken op die hem rondom in de schulden brachten.

Acht jaren zijn er verlopen. Louis Merdal, die nu sedert twee jaren zijn ouderlijk erfdeel in handen heeft gehad, leeft, in spijt van de ernstige raadgevingen zijner voormalige voogden, als een ware deugniet, en gelijk zijn vermogen weldra zal zijn uitgeput, zoo zullen ook zijne krachten niet lang meer tegen het losbandige leven bestand zijn.

Mathilde is nu drie jaren geleden gehuwd, en met haren echtgenoot naar Oost-Indië vertrokken, zoodat wij haar uit het oog verloren. Elvire is voor ruim dertien maanden mede in het huwelijk getreden. Haar echtgenoot, de advocaat Braamveld, bemint zijn jonge gade hartelijk teeder.

Ziedaar dan den toestand geschetst waarin wij acht jaren later eenige menschen, waarmede wij in de vorige bladzijden vluchtig kennis maakten, weder aantreffen.

Braamveld bewoont een fraai huis op een der voornaamste grachten. Volbrecht heeft een goede woning in een der drukste straten.

[p. 18]

Het was een koude winterdag; de wind joeg een fijne jagtsneeuw langs straten en grachten. Wie niets buiten zijne woning te doen had, bleef te huis, of die er uit moest en het betalen kon, nam een vigilante.

Dewijl het buiten zoo guur is, gaan wij liever het sierlijke huis binnen waarin, zooals reeds gemeld werd, de heer Braamveld met zijn jonge gade woont.

Weinig moeite kost het aan onzen wensch te voldoen, want de meid, die zonder weten van mevrouw naar een harer bekenden is geloopt, heeft voor 't gemak de voordeur maar open gelaten.

- Na de breede gang te zijn doorgedaan, treden wij een groot en fraai gemeubileerd vertrek binnen, en ontdekken er twee personen. Het zijn de echtgenooten Braamveld.

De jonge vrouw, die wij Elvire blijven noemen, schijnt zeer ontevreden; haar echtgenoot rookt een sigaar; staart in het turfvuur, en fluit eindelijk een studenten-deuntje.

‘Hou toch op met dat ellendige fluiten;’ roept eindelijk Elvire: ‘Geef antwoord; je maakt me razend!’

‘Razend moet je nooit worden vrouwtjelief,’ spreekt de echtgenoot: ‘vooral moet een vrouw altijd kalm maar nooit driftig zijn.’

‘Kalm! kalm!’ roept Elvire weder onaardig: ‘En meen je dan dat ik nog langer zoo naar je pijpen wil dansen? Werd ik daarom je vrouw, om nog meer geringeloord te worden dan mijn voogd het deed! Ik bedank, ik pas er voor! Ik heb mijn eigen wil, mijn eigen.....’ maar hier moest Elvire ophouden met spreken, dewijl zij door een nare hoestbui overvallen werd.

‘Elvire, Elvire,’ zegt Braamveld weder: ‘moet je nu zelve niet zeggen dat ik gelijk heb? Geloof me lieve vrouw, het bal is je niet dienstig; zorg in de eerste plaats voor je gezondheid, om mijnentwil en om onzen besten Albert.’

‘Het is wat liefs!’ herneemt Elvire, nadat de hoestbui voorbij ging: ‘Is dit het gelukkige leven dat je mij hebt voorgespiegeld! Beroofd van mijn vrijheid, eeuwig in huis te moeten suffen! Heb ik mij, vóór dat Albert geboren werd, niet reeds zoo veel genoeg moeten ontzeggen, omdat jij het wilde. Moet ik nu weer, om aan je grillen te voldoen, een mijner liefste vermaken opofferen!? Wat deert het of ik een weinig verkouden ben. Je weet immers dat ik de uitnoodiging heb aangenomen; wij kunnen het niet meer afzeggen.’

‘Dat aannemen was buiten mijn weten;’ spreekt Braamveld: ‘In één woord, ik ontraad - neen - ik verbied het je ten strengste. Omdat je de uitnoodiging hebt aangenomen, zal ik mij, hoe ongaarne ook, getroosten er heen te gaan, maar het is mijn plicht voor je gezondheid te waken.’

‘Waken! waken!’ herhaalt Elvire, terwijl haar de tranen in de oogen komen: ‘Het is een bewaken alsof ik je gevangene ben.

[p. 19]

Is dát het geluk dat ik mij als kind had voorgesteld, toen ik vrij en vroolijk kon rijden en gaan waar ik wilde. Toen ik met mijn schimmel door de bosschen rende, toen ik.....’ maar Elvire blijft weder steken, dewijl zij door het hoesten verhinderd wordt voort te gaan.

De echtgenoot zwijgt. Nauwelijks is de hoestbui evenwel voorbij, of Elvire hervat: ‘O! wat was ik gelukkig, en wat ben ik nu! - Eeuwig door je gedwarsboomd te worden; eeuwig als een klein kind te worden verboden - doe dit niet en doe dat niet! Het is een slavernij die mij maar al te zeer tegen de borst stuit. Ach! waarom ben ik niet altijd kind gebleven!’ En, na deze woorden begint de jonge vrouw recht kinderachtig te weenen.

Helaas, Elvire's tranen hadden op den liefhebbenden, maar toch tezwak liefhebbenden echtgenoot een verkeerde uitwerking. Braamveld zag zijn beminde jonge vrouw weenen, hij zag tranen over hare schoone wangen rollen, en de gedachten: Ik kan die tranen drogen; haar genoeg is in mijne hand; wanneer zij zich voor koude in acht neemt en zich wat warm wil kleeden dan zal het geen kwaad doen..... die gedachten deden hem toegeven, en, toen eindelijk na de woorden: ‘Welnu lieve, als je niet te veel danst en maar voor je dierbare gezondheid zorgt, dan zeg ik geen nee meer;’ het schoone vrouwtje hem om den hals viel, toen voelde hij zich weder zoo recht gelukkig in haar bezit. Doch helaas, het was een voorbijgaand geluk, want, Elvire's geluk lag niet in het bezit van haar echtvriend en een vriendelijk te huis; lectuur en opvoeding hadden haar onvatbaar gemaakt voor het ware huiselijk geluk, dat - der stille tevredenheid.

Het was buiten koud en de advocaat Braamveld reed met zijne Elvire des avonds naar het bal.

Ja, het was buiten koud, bitter koud.

De klok van den munttoren had juist het voorslag van middernacht doen klinken. De met sneeuw bedekte straten der groote stad, waren genoegzaam ledig, en de winkelhuizen gesloten. Donker was het, en het zou geheel duister zijn geweest, zoo niet de gaslichten door den sluier van jachtsneeuw

hadden heengedrongen.

Eenzaam en náar was het buiten, en toch, waart gij er geweest, dan hadt gij al spoedig een jong mensch ontwaard die, althans op eenigen afstand gezien, slechts langzaam naderde.

En ja, de jongeling die met onzekere schreden in de sneeuw vooruitkwam, verdiende wel een meelijdenden blik. Zijn gelaat, voor zoo verre het te onderscheiden was, droeg de zekere sporen van verval en uitputting, zijn oogen stonden flauw en beneveld,

[p. 20]

terwijl een wond aan het voorhoofd vermoeden deed dat hij gevallen was.

Hoe meer hij naderde, hoe meer het ook te zien was dat de bedoelde persoon in beschonken toestand verkeerde.

Waggelend en suizelend vervolgde de jongeling zijn weg. De straat die hij uitkwam, bracht hem bij eene gracht, terwijl de sluis welke daarover naar de andere zijde voerde, hoog en de helling tamelijk glad was. Nog eenige schreden waggelde hij voorwaarts; toen verloor hij zijn evenwicht, gleed uit, en sloeg jammerlijk achterover. Daar lag de ongelukkige. Zijne pogingen om weder op de been te komen, waren vruchteloos en vermeerderden zelfs het gevaarlijke zijner positie, want, met iedere poging gleed hij al nader en nader aan den kant van den grachtswal. Nog eenige pogingen, nog eenige Gode onteerende uitboezemingen, en een pijnlijke kreet vermengde zich met de twaalf slagen van den munttoren. In de diepe, thans bevrorene en met sneeuw bedekte gracht, was de ongelukkige neergevallen en lag er overgelaten aan zijn rampzalig lot.

In den avond van denzelfden dag waarin wij ons reeds verplaatsten, zag het er in de woonkamer der familie Volbrecht zeer gezellig uit.

De oude kolonel zat in een leuningstoel bij den haard, en rookte zijn duitsche pijp. Nancy, zijn beminde dochter, nam den dienst aan de theetafel waar, terwijl zij zich verder met eenig naaiwerk onledig hield; Volbrecht, tegenover zijn schoonvader gezeten, las uit de Haarlemsche Courant de belangrijkste nieuwstijdingen voor, welk voorlezen niet zelden werd afgebroken door een vroolijk gekraai van een vierde persooitje, dat, dertien maanden oud, zich op den grond al kruipend en rollend met een rammelaar vermaakte.

‘Zie zoo!’ sprak Volbrecht ten laatste: ‘dát weten we alweer; nu nog het belangrijkste voor mijn wijfje.’ En na een lief toestemmend knikje van het vrouwtje, las hij de geboorte- en doodsberichten. ‘Ja ja, dat laatste, daar gaat het met ons allen heen;’ zei de kolonel, toen Volbrecht het blad dicht vouwde:

‘Geboren worden en - sterven; het laatste is een onbetwistbaar gevolg van het eerste. Zoo dikwijls als ik die berichten lees of hoor lezen, dan denk ik: Reiger, man, je tijd loopt ook zoo zachtjes aan heen, maak maar dat je de bagage klaar hebt, want met den grooten Generaal daar boven valt niet te spotten. Ja, Hij is met mij al zeer genadig geweest dat Hij me hier nog zooveel vreugd heeft geschonken, maar.....’

[p. 21]

‘Och! lieve papa,’ viel Volbrecht's jonge gade in: ‘doel niet op dat droeve heengaan; wij zijn nog zoo recht gelukkig te zamen, en dat denkbeeld van scheiden maakt zoo treurig.’

‘En toch is het goed dat wij er veel aan denken en er veel over spreken;’ hernam de kolonel:

‘Menschen die het denkbeeld van sterven zoo ver van zich zoeken te verwijderen, kunnen op aarde nooit recht gelukkig zijn. Telkens wanneer zij er, op een toevallige wijze, aan herinnerd worden, voelen zij zich onaangenaan geschokt, en met de jaren neemt de vrees voor dien aanrukkenden vijand meer en meer toe; daarom, maakt men zich in jonge jaren met het denkbeeld van heengaan vertrouwd, dan verheugt men zich ook in iederen dag die ons wordt geschonken, en gaat men het einde met kalmte te gemoet.’

‘Zoo is het,’ sprak Volbrecht: ‘maar toch papa, God geve, dat wij hier nog lang te zaam mogen blijven.’

‘Het zij zoo!’ zei de kolonel: ‘mits zorgend, dat we ten allen tijde voor den grooten afmarsch gereed zijn. Hier te leven zooals het behoort; ons genoegen te vinden in degelijke zaken, en de ijdelheden

der wereld te minachten, ziedaar wat we te doen hebben, dan zal ons het nieuwe kwartier daarboven niet vreemd, en de bewoners er van zullen onze kameraden zijn. Ja.' besloot hij: 'denk er met je lievelingen aan: de goede zaden in jeugdige harten gestrooid, geven rijke winsten én voor dit én voor het toekomende leven.'

Nog eenigen tijd werd het gesprek, onder het genot van een goed kopje thee, alzoo voortgezet; eindelijk begaf de dokter zich naar zijn studeervertrek, en terwijl Nancy zich met de verzorging van haar kleine bezig hield, dacht de oude kolonel aan vervlogene jaren, aan jeugd en onderdom; dankte God in stilte voor het geluk dat op den ouden dag zijn deel was, en las eindelijk het 180^{ste} der Evangelische gezangen. Ten tien uur nuttigde het gezin een eenvoudig avondmaal, en om half elf begaf men zich naar bed ten einde des anderen daags weer bijtijds te kunnen ontwaken, want - de morgenstond heeft goud in den mond.

't Is een naar gevoel in den eersten, den meest verkwikkenden slaap te worden gestoord; en toch, de geneesheer staat er ten allen tijde aan bloot. Ook in den nacht waarin wij ons reeds verplaatsten, was zulks met dokter Volbrecht het geval.

Het halve uur na middernacht had reeds geslagen, toen er hevig aan de huisschel werd getrokken. Volbrecht, die door gewoonte spoedig ontwaakte, sprong fluks ten bedde uit, en al spoedig het raam opschuivend, riep hij naar beneden:

[p. 22]

'Wie is daar?'

'Wij hebben hier een jong mensch die dadelijk uw hulp behoeft,' was het antwoord.

In weinige oogenblikken was de dokter geheel gereed, en opende weldra de voordeur, om aanstonds hulp of raad te kunnen verschaffen.

Droevig was het tooneel dat zich nu aan zijn oogen vertoonde: Twee nacht- of ratelwachts hadden een jong mensch voor zich op de stoep gelegd, terwijl een hunner diens hoofd ondersteunde. Het was de jongeling in wien wij den beschonkene herkennen, die van den wal in de bevrozene gracht gestort, toevallig ontdekt, er met moeite was uitgehaald, en nu bewusteloos, zoo niet erger, voor des geneesheers oogen nederlag.

'Het schijnt al erg met hem gesteld te zijn,' zei de nachtwacht die den jongeling ondersteunde: 'Wij vonden het geraden terstond bij u aan te gaan, omdat, zoo er redden aan is, er zeker spoedig hulp moet wezen.'

Met weinige woorden was de dokter nu bekend gemaakt met hetgeen de nachtwachts van den jongeling wisten. Volbrecht beschouwde den lijder vluchtig; gebod toen dat men hem binnen zou brengen; en, op de rustbank in het spreekkamertje gelegd, onderzocht hij hem zeer nauwkeurig; deed hem spoedig een lating ondergaan; hield hem een reukfleschje onder den neus, en zag tot zijne blijdschap dat de lijder de oogen opende.

En ja! hij opende de oogen; zag met doffe bliken rondom zich, en sprak toen nauwelijks hoorbaar: 'O! - ik voel het - ik sterf! - God - vergeef mij!?' - Verwaarloosd in - de jeugd! Zegt het menschen, - zegt het aan - mijne zusters. - Verge-ving! - verge-ving.....' maar hij kon niet verder spreken, en op de spoedig geuite vraag van den dokter: 'Wie zijn uw betrekkingen?' hoorde hij nog op flauwen toon den naam van: Braamveld lispelen. En, - nóg eene pijnlijke trekking, en Louis Merdal was niet meer.

Louis Merdal was niet meer. De jongeling die in zijn kindsche dagen niet aan orde en tucht was gewend, die in zijn handelingen was vrijgelaten en niet op het pad van godsvrucht en deugd was geleid, die jongeling was later van kwaad tot erger vervallen en boette nu zijn losbandig leven met een vroegtijdigen dood.

Dokter Volbrecht stond als versteend. Zijn Nancy had hem vroeger meermalen van de familie Merdal en van hun levenswijze verhaald. Later had hij somwijlen den jongen Merdal bij diens voogd ontmoet, maar zou nimmer in den verminkten en thans zoo ellendig omgekomen jongeling, den persoon van Louis Merdal herkend hebben.

Slechts weinige minuten waren er noodig om een boodschap naar

[p. 23]

Braamveld's woning te zenden, met dringend verzoek, dat de advocaat om eene zaak van groot belang ten spoedigste verschijnen zou. De bode kwam terug, doch met de tijding: dat de familie naar het bal bij den heer Van K. was, maar dat zoodra mijnheer te huis kwam, hem de boodschap zou gedaan worden.

Het bal bij den heer Van K. duurde tot laat in den nacht, of wel tot vroeg in den morgen. Drukte en vroolijkheid heerschten er in de ruimste mate, en wel verre van haar belofte te houden, danste de jonge mevrouw Braamveld onvermoeid; danste - terwijl het voor haar gezondheid nadeelig was; danste - terwijl haar eenige broeder zijn losbandig leven met een vroegen dood betaalde.

Maar immers zij wist het toch niet, dat hij in dezen nacht zoo rampzalig zijn einde zou vinden; zij..... Halt! Zij wist het niet; doch zij wist het maar al te goed, dat hij een ellendig losbandig leven leidde; zij kon maar al te wel weten, dat hij alzo voortgaande, zijn verderf tegemoet snelde. Neen, ijdelheid en lichtzinnigheid hadden haar verblind; om den broeder had zich de zuster niet bekommerd. - En nu, hij was gestorven, en zij - zij zocht haar vermaak, ten koste van zich zelve, ten koste van echtvriend en kind.

Het bal was geëindigd. De koetsen rolden over de met sneeuw bedekte straten huiswaarts.

‘Phu! het is hier om te stikken;’ sprak Elvire, terwijl zij het portierglas naar beneden liet.

‘Foei lieve,’ riep Braamveld: ‘doe dat toch niet. Je bent nu zoo warm, en de nachtlucht is koud.’

‘Lieve hemel, wat zou dat!’ hernam Elvire: ‘Vroeger maakte ik des nachts wel andere toeren. Hé, dat is heerlijk, zoo'n koeltje doet goed!’

‘Maar de gezondheid!’ zei de al te toegevendende echtgenoot.

‘Och bah! begin je alweer,’ hernam Elvire: ‘met die eeuwige gezondheid; ik ben geen kind meer!’

En Braamveld was te zwak om te gebieden, en de verhitte Elvire bleef voor het geopende raampje de koude opvangen die haar - zij meende het - zoo goed deed.

Zie de ijdele vreugde der wereld maakt niet vroolijk, zij maakt korzelig, zij maakt weerspannig.

Braamveld vernam bij zijn tehuiskomst, van de half slapende dienstbode, volstrekt niets van de tijding die er omtrent zijn jongen zwager gekomen was. Van des dokters huis kwam 's morgens opnieuw de boodschap, en toen Braamveld zich daarna aanstonds gereed maakte om er heen te gaan - toen moest Elvire te bed

[p. 24]

blijven, want de borst was haar als toegeschroefd, en het hoesten was akelig om aan te hooren.

Intusschen was dienzelfden morgen het lijk van den jongen Merdal vroegtijdig naar diens kamers vervoerd. Volbrecht deelde den advocaat behoedzaam de zaak mede, en deze, niet weinig ontsteld, nam na eenige bevelen te hebben achtergelaten, den geneesheer met zich, teneinde naar zijn jonge vrouw te zien en haar, zoo behoedzaam mogelijk, het treurige nieuws mede te deelen.

Louis Merdal was het slachtoffer zijner lichtzinnigheid geworden. Elvire, zijne zuster, lag ten gevolge derzelfde ondeugd op het ziekbed, dat, zooals de dokter heimelijk vreesde, wel haar sterfbed kon worden. - Haar sterfbed! - Neen haar sterfbed werd het niet, en - almee ten bewijze dat ook dokters zich wel eens kunnen bedriegen, herstelde Elvire.

De trouwe zorg van dokter Volbrecht, de liefderijke verpleging van haren echtgenoot, redde met Gods hulp, de kranke als het ware van den rand des grafs. Zij herstelde, en toen zij later het verschrikkelijke lot vernam 't welk haren broeder had getroffen, en zij zijn laatst gesprokene woorden hoorde herhalen; toen zij van een ziekbed was verzezen 't welk zij zelve niet had gedacht hersteld te zullen verlaten; toen zij haren echtvriend en haar schuldeloos knaapje daar zoo innig gelukkig voor zich zag staan, toen gevoelde zij, dat er, om waarlijk gelukkig en tevreden te zijn, iets anders noodig is dan de genietingen die voorbijgaan en overprikkelen; toen dankte zij God, dat Hij haar nu geleerd had 't geen hare ouders verzuimd hadden, en prentte zij haar kind en de beide kinderen die God haar later schonk, de lessen in welke vervat zijn in deze woorden: ‘Heb uwen hemelschen Weldoener lief; geniet Zijne gaven met mate, en beoefen vlijtig datgene 't welk u hier tot nut en hier namaals tot eeuwig heil kan worden.’

Het treurige uiteinde van Louis Merdal, trof Nancy Volbrecht zeer. Zij toch had den schoonen knaap voorheen niet onaardig gevonden; maar, dankbaar omarmde zij haar dierbaren vader - hij had haar opgevoed met ware liefde, en vatbaar gemaakt voor stillen vrede en wezenlijk geluk.

Toen er een paar dagen na de begrafenis van den jongen Merdal waren verlopen, en de oude kolonel met zijn Nancy nog eens van de vreemde opvoeding der rijke Merdals sprak, toen zei de oude heer, terwijl hij zijn kleinen Pieter op de knie deed rijden: 'Daar zou een schoon en leerrijk verhaal van te schrijven zijn Nansje.'

En Nancy, het aardige vrouwtje, zag den braven vader zacht glimlachend aan, en fluisterde hem toe: 'Dus als mijn lieve Pieter groot is papaatje, niewaar, dan zal hij wél een verhaal mogen lezen, als het maar schoon en maar leerrijk is.'